

Теодора Рабовянова
ГРИМИРВАМ, ЛАКИРВАМ, ИНСТАЛИРВАМ...
И КУЛТУРАТА НА РЕЧТА

Teodora Rabovyanova
GRIMIRVAM, LAKIRVAM, INSTALIRVAM...
AND CULTURE OF SPEECH

Abstract: The paper presents an orthoepic and orthographic grammar error that is of frequent occurrence in the verbs which end in suffix *-ira-*, mainly from foreign origin. The deviance is connected with the aspectual character of the suffix – its ‘two-aspectness’ and making out the verbal aspect as terminative aspect or as imperfective aspect according to the context. We study also the verbal attitude towards this error, the opinion of lingual users and specially the view of the linguistics – their arguments pro and con this rule and its change. The work is an attempt to generalize the causes for such pleo-nastic mistake (as far as we know that the interpolating of additional *-v-* run counter to the law of economy (‘economy act’) in our speech, for that reason it is redundant. Among our tasks is to make a list with the most often ‘wrong’ verbs under the degree of offending the ear (the most erroneous examples which evoke irritation) as it affects our stylistic sense of correct and/or proper usage of *-ira-* verbs and to prognosticate the ‘limen’ of tolerance towards the fault in the light of the subjective aesthetic standart (as a rate or norm – commonly accepted opinion).

Keywords: foreign verbs with suffix *-ira-*, perfective/imperfective aspect, pleonasm.

Предмет на работата е често срещана изговорна и правописна грешка при чуждите глаголи с наставка *-ира-*. Отклонението е свързано с аспектуалната природа на суфикса – неговата двувидовост и разчитане на глаголния вид като перфектив ~ имперфектив според контекста. Стремим се да анализираме и езиковите нагласи към грешката – според езиковите ползватели и езиковедите – „за“ и „против“ това правило или неговата промяна. Опитваме да обобщим причините за подобна плеонастична грешка (доколкото вмъкването на допълнително *-в-* противоречи на закона за езикова икономия в езика и в речта).

Сред задачите ни е да съставим списък с най-често „грешените“ глаголи по степен на „дразнене“ и да прогнозираме „прага на търпимост“ спрямо грешката в аспекта на субективната естетическа норма.

Повод на проучването ни дадоха примери като: Baby@: *Не обичам да се лакирам само с един цвят, използвам минимум 2 цвята.* qeq: *Лакирам се с абсолютно всякакви цветове лак и много обичам да си рисувам ноктите.* skorpi: *Но не съм се сеещала като Brianna да ги снимам, шапка и свалям за идеите за боичките, не съм се сеещала да ползвам акрилни боички за лакиране¹* (отговори към тема *За маникюра. А как се лакирате - какви цветове ползвате и рисувате ли си нещо по ноктите във форума Bg-Mamma*).

Използваме и данните от проведена анкета, осъществена в периода май – септември 2023 г. Анкетирани са общо 106 редовни студенти, III курс (Българска филология – 13), I к. (Приложна лингвистика. Български и английски език с информационни технологии, Връзки с обществеността, Журналистика – 25; с 37 колеги психолози анкетата е онлайн²) и IV к. (Педагогика на обу-

¹ Навсякъде цитираните коментари от интернет и мненията на респондентите са запазени в оригиналния им правопис и пунктуация.

² Линк към допитването: <https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=Ej2RgfCBfUuIbL8Gu3G7s1rh15OkM5Orx3IgHWOxcpUNEFQUU1QN0dVUTBUSkIMR1Q4VVBaSEpQSC4u>. Благодаря на всички за участието.

чението по... български език и география /и задочно/, български и история, български и информационни технологии, български и чужд език, ПЛБАИТ – 31).

Ето как изглежда анкетата: **1. Посочете правилното изречение в двойките:** 1. А. Сега се гримирам и излизам. – Б. Сега се гримирвам и излизам.

2. А. Когато се лакирам, ще ти се обадя. – Б. Когато се лакирвам, ще ти се обадя.

3. А. Сканираме тези документи и сме готови. – Б. Сканирваме тези документи и сме готови.

4. А. Монтираме го за стената. – Б. Монтирваме го за стената.

5. А. В момента трябва да се инвестира в недвижими имоти. – Б. В момента трябва да се инвестира в недвижими имоти.

2. Защо се допуска тази грешка при глаголите от чужд произход с наставка *-ира*? (посочете причините за поява)

3. В писмената или в устната реч е по-често отклонението?

4. Кои са „най-грешните“ *-и(из)ира-* глаголи (извикват раздразнение, защото засягат езиковия ни усет за правилна и/или уместна употреба)?

Правилните отговори на 1. въпрос са 93, грешните – 13 (8 по 1 грешен отговор (1: 1.Б, 3: 3.Б, 3: 4.Б, 1: 5.Б), 3 – с по 2 грешки (2: 1.Б, 5.Б; 1: 1.Б, 2.Б), 2 – с по 3 грешки (2: 1.Б, 3.Б, 5.Б; 3.Б, 4.Б, 5.Б)). На 2. въпрос не са отговорили 54 (вкл. *Не зная /з/ и Нямам идея защо се случва това*), на 3. въпрос – 16; при 46 анкетиращи липсват предложени глаголи към 4. въпрос (добавям *ходиме* и *завъртвам* без връзка с темата).

От коментар се нуждаят отговорите към 2. въпрос, с който се търси обяснение за причините за грешките. Само един отговор се отличава: „Това са т.нар. двойновидови глаголи – глаголи от чужд произход, образувани с наставка *-ира* или *-изира*. Техният вид най-често става ясен от конкретния контекст, в който са употребени, но в динамиката на речта се преобразуват или

към свършени – с помощта на представки, или към несвършени – с наставката -ва, за по-голяма яснота при изразяване или на цялостност и завършеност на действието, или обратното – процесуалност и незавършеност“.

Видът на глагола се отбелязва при още 3 отговора, но непълни: „Лингвистична грешка при честата употреба на разговорен език, където се бъркат свършени с несвършени глаголи“; „не се знаят добре правилата за св. и несв. вид на глагола“; „Грешката се допуска при образуването и работата с формите за св. и несв. вид на глаголите. При чуждите глаголи разликата в смисъла при употребата на едната или другата форма се забелязва по-трудно“.

Иначе най-често за грешката „се обвинява“ незнанието (19 пъти). Обясненията имат различни вариации: слаба/ниска/недостатъчна езикова култура/липса на знания относно определени граматични правила или липса на усет за правилно изговаряне/правилност/на основни знания; неграмотност (4); не се знаят правила; непознаване на езиковия стандарт/езика на достатъчно добро ниво; „грешно разбиране/усвояване на правилото, при правописа, когато се учат чужди езици, оказват влияние“.

Причина за зачестяването им е и чуждият произход (6 отговора): „защото са чуждици и нямаме правилен усет при изговора“ (3); „побългаряват се“; „глаголите са чужди и ние за да ги „побългарим“, им придаваме съвсем нова форма“; „копиране на чуждици без асимилирането им, веднага се прилага чуждата спелувана само че с български букви дума“.

Други отговори³:

³ Изключваме неадекватните реакции: „навлезли са в българския език след установяването на граматичните норми в него“; „не се знае правилното спрежение; неспазване на правилата и появата им в работната среда“; „заради преплитането на буквите, така може да не се разбере и самата дума“; „има неразбиране на значението на глагола“; „възможна е поява в устната реч поради намеса на личен компонент – действие, извършено от лицето и съобщаването му. Наставката -вам сякаш често се употребява след сонор р“.

■ „в българския език има глаголи, които завършват на наставка -вам, напр. боядисвам, харесвам“ (5); неправилна употреба / смесване на наставки, смесване на видове на глаголите (2);

■ „населеното място, където живеят и диалектът, който използват“;

■ Доста от коментарите са тип „2 в 1“: диалект, грешно изговаряне и възприемане; „от „престараване“ или от различните диалектни изговори“; „чувстваме се несигурни и може да се направи грешка от престараване“; „поради недомислене, бързане, незнание, поради и без това неправилна дикция и погрешен езиков усет при много от населението в България“;

■ произносителна грешка: „заради грешната им употреба в устната реч“; „много често хората пишат нещата така, както ги произнасят“; „поради невнимание на изказване на думите“; „не отдаваме внимание на това как изговаряме думите, а го правим машинално“; „човек като говори не осъзнава какво казва“; „устното изговаряне“; „често се употребява в разговорната реч и според някои това е уместно и правилно, опит речта да изглежда по-официална и „по-правилна“, „изтънчена“;

■ „звучи благозвучно“.

Анализът на отговорите на 3. въпрос отдава категорично предимство на мнението, че грешният изговор се среща предимно в устната реч: 67 от анкетираните лица (и вариации: „като че ли в устната“; „В устната реч е по-често да има отклонения от правилата, защото се използват по-неформални и разговорни изрази“; „в писмената реч се среща по-рядко“; „защото човек ако го напише, няма да го обърка“; „тъй като хората много често не обмислят достатъчно преди да се изкажат“). Но е възможно въпросът да е разбран изобщо къде отклоненията от правилата са по-чести – в устната/в писмената реч, а не само за конкретния случай (срв. „По-чести отклонения от правилата се срещат при устната комуникация“; „В устната реч се допуска по-често отклонение от правилата“).

10 респонденти „разполагат“ грешката само в писмената реч (1 безсмислен отговор: „в писмената реч не се спазват правила за правопис и пунктуация“).

Отговор *„И в двете“* е даден 8 пъти (вкл. по-дълго обяснение с мотивация: *„Според мен честотата на отклонение от правилното е същата в писмената и в устната реч, защото такива граматически грешки се забелязват еднакво и при двата вида общуване ако говорещият (пишещият) има необходимия усет към езика или езикови знания“*).

Междинни са 4 коментара: *„в устната реч и оттам в писменото общуване“*; *„в устната реч се среща по-често отклонението от правилата и поради този факт това рефлектира и върху писмената реч, тъй като се запомня грешно“*; *„и в двата начина на комуникация. Може би малко повече в писмената реч“*), а един отговор набляга на зачестилата среща с *-ирвам* глаголите в интернет среда: *„устна, писмена под формата на чат“*.

Относно последния въпрос в анкетата внимание заслужават и отговори защо не могат да бъдат приведени примери: 1) *„Не мога да посоча конкретни – по-скоро усетът за нарушена правилност се поражда в хода на речта от съответствието или несъответствието на избраната форма за конкретния контекст“*;

2) *„При всички „грешни“ глаголи след сонор „р“ следва звучен твърд консонант „в“. „р“ е звучен, твърд, вибрантен, алвеолен, докато „в“ отново е звучен, твърд, но лабиодентален, проходен. За артикулационния апарат идва затруднението след „р“ да се настрои за „в“. Затова според мен всички глаголи „извикват“ раздразнение“*;

3) *„Грешат се най-вече глаголите от чужд произход или тези глаголи, които не се използват често в общуването (могат да бъдат различни в различните сфери на общуване или при различните дискурси)“*.

Като контрапункт е налице отговор, целящ ловко *„измъкване“* от ситуацията и от необходимостта да се разсъждава: *„Всички посочени горе в примерите“*.

Останалите 56 анкетирани предлагат по един (в 9 анкети), два (29), три (9), по-рядко повече примери (9). Посочени са общо 29 различни глагола, но най-фреквентните са *гримирвам*

(41 пъти) и **лакирвам** (32 пъти). При това те по-често са в „двойка“⁴ (в 28 отговора). Следват *паркирвам* – 11; *принтирвам* – 5; по 3 пъти се сочат *копирвам*, *организирам* и *сканирам*; по 2 пъти – *групирам*, *инвестирам*, *монтирам* и *простирам*. Само по веднъж са споменати: *активизирам*, *демонстрирам*, *дигитализирам*, *емигрирам*, *имитирам*, *индикирам*, *кодирвам*, *коментирам*, *конкретизирам*, *кореспондирам*, *коригирам*, *маркирам*, *маскирам*, *оперирам*, *пенсионирам*, *презентирам*, *претендирам*, *провокирам*, *разпростирам*, *реагирам*, *сервирам*, *синтезирам*, *стартирам*, *сумирам*, *топирам*, *форматирам*, *чекирам*, *шокирам*. Все пак някои от примерите остават доста съмнителни за редовна употреба. Възможно е в желанието си да отговорят на въпроса, студентите да привеждат примери по модела зает глагол със суфикс *-и(зи)ра-* и после вторично да им добавят *-в-*. Основание за твърдението е, че подчертаните глаголи дори не са написани грешно с допълнително *-в-*.

Безспорно е и че когато знаем конкретното правило, съмнението се поражда от засегнатия усет за (не)уместно, (не)подходящо. Т.е. несигурността да приведем конкретни примери или усещането за „насилени“ глаголи идва, първо, от това, че ние не ги грешим при употреба, второ – нарушен е прагът на субективната естетическа норма, различен за всеки: резултатът е „раздразнение“ у възприемащия съобщението. Естетическата, „силно субективна по характер норма, ...е свързана с уникалната и специфична представа на всеки носител на езика за хармонична и благозвучна реч, с индивидуалното му изискване за „приятност“ на изказа.“ (Чакърва, Костова 1999: 57).

Към списъка добавяме примерите, на които попаднахме по метода на случайната находка: *Те все едно асфалтирват 300 км. магистрала* (фейсбук, 14. 08.2023); *Като чуя „гримирВам“ и „лакирВам“, направо „умирВам“* (фейсбук, 10. 01.2024); *Значи като чуя или прочета лакирВам и гримирВам и направо... припадВам!* (виц).

⁴ Интересна е добавката „най-масови при жените“.

Засега езиковите нагласи към грешката са отрицателни, но битуват в професионалните среди и по-толерантни мнения, че не е толкова „страшна“ в сравнение с други нарушения на кодифицирани правила.

Причини за активизиране на грешката:

1) Заетите от чужди езици глаголи с наставка *-ира-* са двувидови⁵ според контекста. Тяхната дефективност⁶ е причина да се опитваме да ги „напаснем“ по модела от симетрични двойки български глаголи (като набера – набирам).

-Ира- е „една от най-продуктивните наставки в българския език и затова с нея често се образуват нови глаголи: банкирам, сърфирам, чекирам, модерирам, входирам, аварирам и мн.др.“ (Миланов 2022: 514), но не е известно дали и колко от тези глаголи биха се изговаряли с допълнително *-в-*. Вл. Миланов добавя и много новите *температурирам, профилактирам, мониторирам*, използвани най-често от медици и журналисти. Но според нас, ако не придобият по-разговорна употреба, трудно биха се грешили.

⁵ Още в академичната морфология се обяснява, че: „Във връзка с явлениято двувидовост интерес представлява голямата група (над 500) глаголи заемки, оформени в българския език със сложната наставка *-и(зи)ра-*. Заети от западноевропейски езици, които не познават категорията вид, тези глаголи дълго се противопоставят на организиращата роля на българската видова система с нейните специфични средства за перфективация и имперфективация. Те означават според контекста св./несв.в., т.е. тяхното подчиняване на българската видова система се проявява по отношение на видовата семантика, но дълго не получава морфологичен израз. Двувидовостта обаче... не е характерна за българския език и той се стреми да подчини заетите глаголи на своята система, като използва установените през вековното си развитие морфологични средства.“ (Грамматика 1983: 268).

⁶ Срв. „Глаголите на *-ира-*, означаващи действия, които не могат да бъдат представени като цялостно извършвани, са видово дефективни, т.е. притежават само несв.в., срв. напр. доминирам, импонирам, контрастирам, симпатизирам, фигурирам.“ (Грамматика 1983: 286).

2) Отбелязваме още, че подбраните от нас „грешни“ глаголи нямат специфична семантична принадлежност или предпочитание към граматически категории. Не се потвърди хипотезата ни, че е малко вероятно да се посочат за правилни примерите с грешна форма в подчиненото изречение (2.Б от анкетата) и в да-конструкцията (5.Б) спрямо употребата в сегашно актуално време: 1.Б, 3. Б, 4.Б). Точно обратното: 5 пъти е маркиран като верен отговор 5.Б и еднократно – отговор 2.Б. В ръчно записаните примери от устна разговорна реч формите са и възвратно-безлични: *Дано да не се наложи да се **организира** спасителен поход* (27.05.2023); *Голямата бутилка (с бира) се **разгазира** по-бързо* (05.07.2023).

Какво е отношението на езиковите ползватели? Първата публикация по интересувания ни въпрос е с дата 8 май 2014 г. В *Блогът на Павлина* четем **Posts tagged ‘несвършен вид’ Да изкоментираме паркиването.**

В началото се припомня категорията вид на глагола: „с някои малки изключения, всеки български глагол има ясна характеристика по отношение на вида – или е свършен, или несвършен“⁷. Чуждите глаголи също: логна се (св.) – логвам се (несв.). Следва обяснението за попълване на симетрията – всеки глагол в българския език да има и двата вида: „Има обаче една голяма група глаголи, които от доста време се съпротивляват и не искат да придобият определен вид. Това са глаголите, образувани с наставка *-ира-* или с нейния разширен вариант *-изира-*: планирам, визирам, организирам, декламирам, паркирам. Истински хибриди, водят се двойновидови и само нарушават стройната ни видова система. В граматиките пише, че в конкретен контекст всеки от тях получава видова характеристика, но в действителност езикът си иска своето – глаголите да имат определен вид сами по себе си, а не да се разчита на контекста, за да се прояви видът им“.

Авторката обръща внимание на сякаш по-незабележимия процес като степен на „грешност“ – образуването на перфектив

⁷ Всички цитати са по интернет източника <https://pavlinav.wordpress.com>.

чрез глаголна префиксация: „Затова към глаголите започват да се прикачват представки, които моментално ги превръщат в свършени: декламирам – издекламирам, групирам – сгрупирам, магнетизирам – намагнетизирам. Напоследък често чувам от водещите по радиото и телевизията: Моля да изкоментирате еди-какво си.

Разбира се, действия има и в другата посока – образуване на несвършени глаголи с наставката -в-: паркирам – паркирвам, лакирам – лакирвам, програмирам – програмирвам, номинирам – номинирвам. Съпротивата срещу тях е доста силна, по-силна, отколкото срещу новообразуваните глаголи с представки от типа на изкоментирам, изконтролирам, които лека-полека започват да се промъкват в така наречената публична реч“.

Публикацията завършва с езикова прогноза: „Няма как да се спре множението на тези глаголи – и свършените, и несвършените, които вече имат ясен показател за вид (съответно представка/наставка). В един момент натискът върху книжовния език ще се окаже силен и той вероятно ще ги приеме. За мен лично по-интересен е въпросът защо процесът дълго време беше сравнително плах и бавен“.

Павлина Върбанова качва ден по-рано същата информация в сайта си *Как се пише?* (www.facebook.com/kaksepishe – *Вечерни наброски по българска граматика*) и в Правопоисни и пунктуационни правила (www.facebook.com/pravopisni) с интригуващото заглавие: „**Лакирвам си ноктите, излизам и тръгвам. После с колата до мола, паркирвам я и на шопинг.**“ *Интересни размисли на Павлина относно странния баланс на глаголния вид.*

Интересни са коментарите към постовете, от които обобщаваме три гледни точки:

1) категоричен отпор срещу грешката: Vartanush Vartanyan: *И после се дипломирВат, и жална ни майка ☺*; Нела Георгиева: *Лакирвам, гримирвам, тупирвам.. кифленски му работи ☺*; Кирил Костов: *Кифленски новговор... Че и в новините е навлязъл масово...; Petia Nikolaeva: Паркирвам, лакирвам, програмирвам, номинирвам... вие сериозно ли?! Кой грамотен човек чухте да използва подобни думи? Аз лично не съм. Та те дори не звучат*

благозвучно. Iskra Bankova: *Защото интернет направи интензивен, наложителен и масов процеса на писмено общуване на хора, които преди това нямаше как да излязат наяве с грешките си.*; Antoaneta Stoianova: *Ужасно е, толкова престаиване! Не мисля, че навлизат в източните говори, определено е практика на западните / софийски / говори. Не допускам, че би се приело за норма.*

Прокрадва се и несигурност (Michel /08.05.2014/ *Не мисля, че „паркирам“ е правилно да се употребява...*; Стефан Иванов /21.09.2022/ *Мисля, че е по-добре значението да се определя директно от думата, а не с дълги обяснения чрез контекста*) или неразбиране основанията за грешката (Ангел Влахов: *Правилата са си правила, но тия думи са си жив цигански.....; По правилата на граматиката е правилно, но е факт неоспорим, че звучи ужасно! „Лакирам“.... циганска работа!*) или мотивите на обективно представените филологически наблюдения (Антония Чомполова: *Вероятно, точно заради подобни изказвания: „в един момент натискът върху книжовния език ще се окаже силен, и той вероятно ще ги приеме“. Жалко...).*

Има и опити за мотивиране на „най-дразнените“ глаголи – от пристрастна употреба в определена социална среда, през изданическия интернет до идеята за свръхстарателност в една от разновидностите на устната произносителна реч. В друг пост (konsultanti.org/grimiram-ili-grimirvam, 21.05.2013, MagRaeva) се пита *Гримирам или гримирвам?* Погрешната употреба дори е обвързана социолингвистично с маркерите *пол* и *възраст* на общуващите: *„Много често чувам младите момичета да използват глагола „гримирам“ спрегнат в 1 л., ед.ч., сег. и мин.несв. вр. като „гримирВам“ и „гримирВах“. Това, кокетки, е неправилно. Същото се отнася и за „лакирВам“, „топирВам“ и пр. И тук правилно е да се пишат и изговарят без „в“: „лакирам“ и „топирам“.* „Теоретичното обяснение защо се грешат точно тези глаголи е „понижено“ до ненаучно ниво: *„Правилото, което трябва да имаме предвид относно тези случаи, е, че глагол, който завършва с наставката „-ир“, не може да съдържа буквата*

„в“ преди тази наставка. Дори не е благозвучно, някак грубо и недодялано“).

Други потребители включват и иронията като оръжие: Katya Vladimirova: **Лакирвам** и **гримирвам** са ми любими 😊; Вилияна Райчева: *Що пък и да не ни **сервирват**, **нервирват** и пр.*; Св. Георги Лукарев: *Съжалявам, но между „**програмирам**“ и „**програмирам**“ мога без усилие да поставя знак на идиотско равенство...*

2) втората позиция е двойствена – да се отстъпи от твърдото заклеяване на грешката в полза на съществуването според контекста: срв. своеобразния минидialog: Ilko Sarafski /27.05.2014/ *Здравейте, Павлина,*

*Факт е, че вълната на навлизане на чужди думи, с които българският език не може да се справи, е по-силна отколкото бентът на БАН, както и от този на нас, хората и употребяващите езика. Но ние не се „даваме“ лесно и се справяме по-бързо от БАН – както казахте, с префиксация. Подкрепям мнението Ви, че звучи неестествено за ухото ни „**паркирвам**“. Но пък съвсем нормално (като че ли) ни звучи да сложим представка, която да превърне думата от несвършен в свършен вид. Или пък обратното – от св. в несв. вид, чрез суфиксация (най-често), ако се налага.*

Донякъде обаче подкрепям и идеята за двувидови глаголи, защото по този начин езикът се обогатява (противно на логиката) – чрез липсата на втори глагол, който да дешифрира значението и отграничи двата глагола, се получава това богатство на езика (и на ползвателя му), при което човек, предимно чрез контекста, трябва да определи смисъла/значението/вида на глагола. Разбира се, това трудно ще се постигне при разговор/задочна комуникация с майстора Пенчо от квартала, който даже не е чувал и не знае какво е глагол, но все пак, сред интелектуалци, е приятна главоблъсканица, струва ми се. Поздрави!

*Павлина: Не е правилно, аз също се дразня от **паркирвам**, **номинирвам** и т.н. Целта ми беше да обясня защо се появяват – системата иска да “вкара в пътя” глаголите на -ира/-изира-.*

Но в момента това е в противоречие с книжовния език, който не иска да ги приеме.

3) последното гледище е свързано с факта, че преди време подобни форми са били правилни и се появяват в художествен/медиен текст: Людмила Батева: ☺ „Татко и я абонирва за всички издания на БТА „ и „Телефонирва ли някой?“ – Илка Зафирова в „Дами канят“ (1980).

Следователно, изводът, до който стигаме, е, че живеят език ще бъде съдникът в този спор. Тенденцията има връзка, първо, с граматическия строй на нашия език. За да се подчинят двувидовите глаголи на морфологичната система на българския вид, се „върви в две посоки“ (Грамматика 1983: 268) – префиксът подчертава „свършеното видово значение, характерно за двувидовата глаголна основа“⁸, а *-ира-* се подлага „на българска почва на имперфективация посредством прибавяне на наставката“ *-в-*⁹ (пак там). Второ, като предимно устна езикова изява „грешните“ форми носят разговорна/просторечна маркираност¹⁰. В Речника на българския език лексикографското представяне е съобразено с излизането им от книжовната норма – маркер е бележката

⁸ Възприемането им „подпомага закрепването на значението на несв.в. към техните изходни глаголи. За един българин, който употребява глаголите *запланирам*, *издекламирам*, *наелектризирам* и съотв. *запланирвам*, *издекламирам*, *наелектризирам*, глаголите *планирам*, *декламирам*, *електризирам* вече не са двувидови, а само несвършени.“ (Грамматика 1983: 268).

⁹ „В случая тя подчертава несвършеното значение, характерно за двувидовата основа, напр. *анулирвам*, *блокирвам*, *бомбардирам*, *изолирвам*, *интернирвам*, *организирам*, *складирвам*, *хипнотизирам*. Затова при някои глаголи видовото значение се подчертава и по двата възможни начина, напр. *гравирам* – *изгравирам/изгравирвам*.“ (Грамматика 1983: 269).

¹⁰ „Нормите, на които се подчинява СБКЕ на днешния етап от своето развитие, допускат глаголни форми от типа на *запланирам/запланирвам* или *блокирам* в разговорния стил на книжовния език. Употребата им в писмените стилове обаче се възприема като ненормативно отклонение“ (Грамматика 1983: 269).

простонародно (организирам) и с препратка към книжовния глагол¹¹. Толерансът отразява вече познато явление – и при други граматически правила разговорната реч има по-свободно отношение и е срещу нормата.

БИБЛИОГРАФИЯ

Граматика 1983: Граматика на съвременния български книжовен език. Том 2. Морфология. София: БАН. // *Gramatika 1983: Gramatika na savremenniya balgarski knizhoven ezik*. Vol. 2. Morfologiya. Sofia: BAN.

Миланов 2022: Миланов, Вл. Актуални наблюдения върху съвременната езикова ситуация (Някои езикови бележки). – В: *Езиковата бележка – от Балан до днес*, 514 – 519. София: УИ „Св. Климент Охридски“. // *Milanov 2022: Milanov, Vl. Aktualni nablyudeniya varhu savremennata ezikova situatsiya (Nyakoi ezikovi belezhki)*. – In: *Ezikovata belezhka – ot Balan do dnes*, 514 – 519. Sofia: Sv. Kliment Ohridski.

Речник на българския език 2002: *Речник на българския език*, т. 11. // *Rechnik na balgarskiya ezik*. Vol. 11.

Чакърова, Костова 1999: Чакърова, Кр., П. Костова. *Феноменът стилистична грешка. Как да откриваме и редактираме «коварните сателити» на нашата реч*. Пловдив: Марица. // **Chakarova, Kostova 1999:** Chakarova, Kr., P. Kostova. *Fenomenyt stilistichna greshka. Kak da otkrivame i redaktirame «kovarnite sateliti» na nashata rech*. Plovdiv: Maritsa.

Блогът на Павлина // Blogat na Pavlina <<https://pavlinav.wordpress.com/tag/%d0%bd%d0%b5%d1%81%d0%b2%d1%8a%d1%80%d1%88%d0%b5%d0%bd-%d0%b2%d0%b8%d0%b4>> [6.02.2024]

<<https://www.bg-mamma.com/?topic=64735>> [6.05.2023]

<<https://www.facebook.com/kaksepishe/posts/661532043920067>> [11.06.2023]

<<https://www.facebook.com/pravopisni/posts/10152048331615060>> [5.07.2023]

¹¹ Изказвам сърдечна благодарност на доц. Надежда Костова за консултацията по темата.